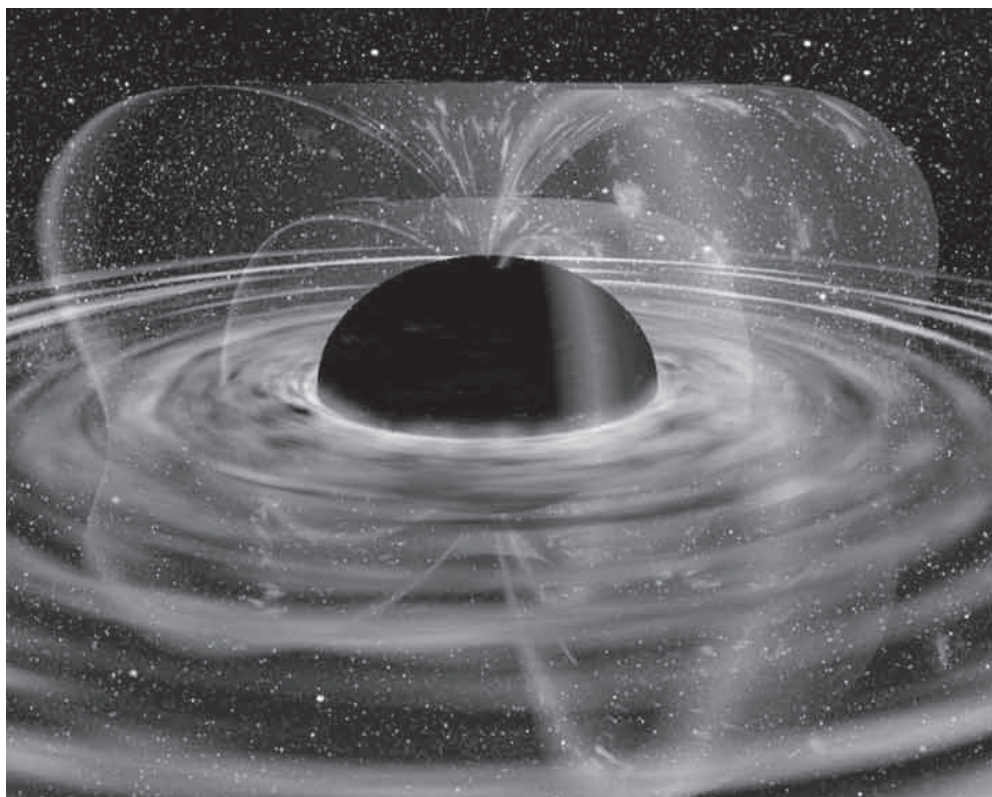

PRESKOČIMO ČRNE LUKNJE SLOVENSKE GEODEZIJE

Joc Triglav

Ste se kdaj vprašali, zakaj pri delu v svojem delovnem okolju na geodetski upravi ali v geodetskem podjetju niste tako učinkoviti, kot bi morali biti, tako zadovoljni, kot bi si želeli, in tako uspešni, kot bi si zaslužili? Se vam mogoče zdi, da se vam pri delu precejšen del energije iz neznanih razlogov nekje na poti do rezultatov izgublja? Če je vaš odgovor na gornja vprašanja nikalen, potem lahko ta prispevek mirno preskočite. Če pa je vaš odgovor vsaj deloma pritrdilen, potem branje naslednjih vrstic mogoče le ne bo čista izguba časa.

Ob hitrem razvoju ožje geodetske in širše geoinformacijske stroke doma in po svetu so spremembe v dojemanju naših strokovnih potencialov in organizaciji dela v slovenski geodeziji nujne. Sicer

nam bodo črne luknje iz naslova tega prispevka še naprej srkale prepotrebno energijo, ki jo vsak geodet posebej in vsa naša stroka skupaj nujno potrebuje za napredek slovenske geodezije. Omenjene črne luknje so seveda le prisposoda za nepotrebna podvajanja del znotraj geodetske službe, ki jih dnevno opravljamo v zelo velikem obsegu. Takih črnih lukenj je žal več, ni ena sama, a za začetek se bom omejil na opis le ene, ki mi je skozi optiko mojega vsakdanjega dela najbližja in ki prav zaradi te bližine s svojo izjemno gravitacijo nepovratno vsrkava največ časa in energije.

Vprašanje št. 1 za skok čez črno luknjo se glasi: Kako narediti prepotraben korak naprej in geodetskim podjetjem oziroma njihovim odgovornim geodetom dati polno odgovornost pri izvajanju geodetskih storitev, s tem da svoje terensko delo npr. na mejni obravnavi zaključijo z lastno listino, ki bo enakovredna sedanji odločbi geodetske uprave?

Sedanji način delitve dela med geodetskimi podjetji in geodetsko upravo je bil z uveljavitvijo ZGeoD in ZENDMPE verjetno potreben kot priprava za prehod v obdobje jasne razdelitve vlog med geodetskimi podjetji in geodetsko upravo. Danes pa je tak način izvajanja geodetskih storitev vse bolj neracionalen, po nepotrebnem ujčka geodetska podjetja in odgovorne geodete, hkrati pa duši geodetsko upravo z nepotrebnim delom in s papirnatim ponavljanjem enkrat že izvedenega postopka. Prav tu slovenska geodetska služba izgublja ogromno energije, časa in znanja, tako na strani podjetij kot uprave. Situacija postane še bolj grenka ob zavedanju, da geodetska uprava izvede postopek za nekaj tisoč tolarjev takse oziroma približno za toliko, kot stane ena sama ura dela geodetskega strokovnjaka, ki postopek vodi. Mogoče ob tem le zamahnete z roko, češ saj smo vendar uprava, državni upravni organ, in je pač naša naloga, da izvajamo postopke, ne da bi se spraševali o njihovih stroških ali se celo obremenjevali z razmišljanjem o njih. Ali res?

Ko sem pred štirimi leti v okviru razmišljanj o možnostih bodoče organizacije geodetske službe med drugim predlagal, da bi morala celoto geodetskih storitev vključno z izdajo odločb izvajati geodetska podjetja in njihovi odgovorni geodeti, predlog ni dobil nobene podpore. Zakaj ne bi o tem še enkrat premislili?

Ta nepotrebna dvojnost postopkov namreč hkrati že sama po sebi ustvarja in vzpodbuja stalna trenja med podjetji in geodetsko upravo, ko podjetja svoje pomanjkljivosti v strokovnem in tehničnem znanju skrivajo za odločbami geodetske uprave, njene območne uprave pa podjetjem pogosto očitajo tudi tisto, česar same ne obvladajo v potrebni meri. Oboji se najraje izgovarjamo eni na druge in s tem dajemo potuho predvsem lastni nepripravljenosti za reševanje konkretnih problemov. Podjetjem in odgovornim geodetom je zato nujno treba dati ustrezna javna pooblastila, s katerimi bodo za svoje delo tudi dejansko v celoti odgovorni, vključno z zaključno listino njihovih postopkov, ki bo nadomestila odločbo oziroma ji bo enakovredna. Taka listina se bo potem le predložila v vpis na geodetski upravi, podobno kot se vložijo predlog v zemljiško knjigo.

Skratka, če smo se že leta 1995 odločili, da geodetska uprava ne bo več izvajala geodetskih storitev, potem se naj geodetska storitvena dejavnost kot celota izvaja v sferi geodetskih podjetij. Geodetska podjetja morajo zato v svojih delovnih okoljih uveljaviti potrebno znanje in kvaliteto ter polno odgovornost. To bi na področju izvajanja geodetskih storitev moral biti prioritetni cilj

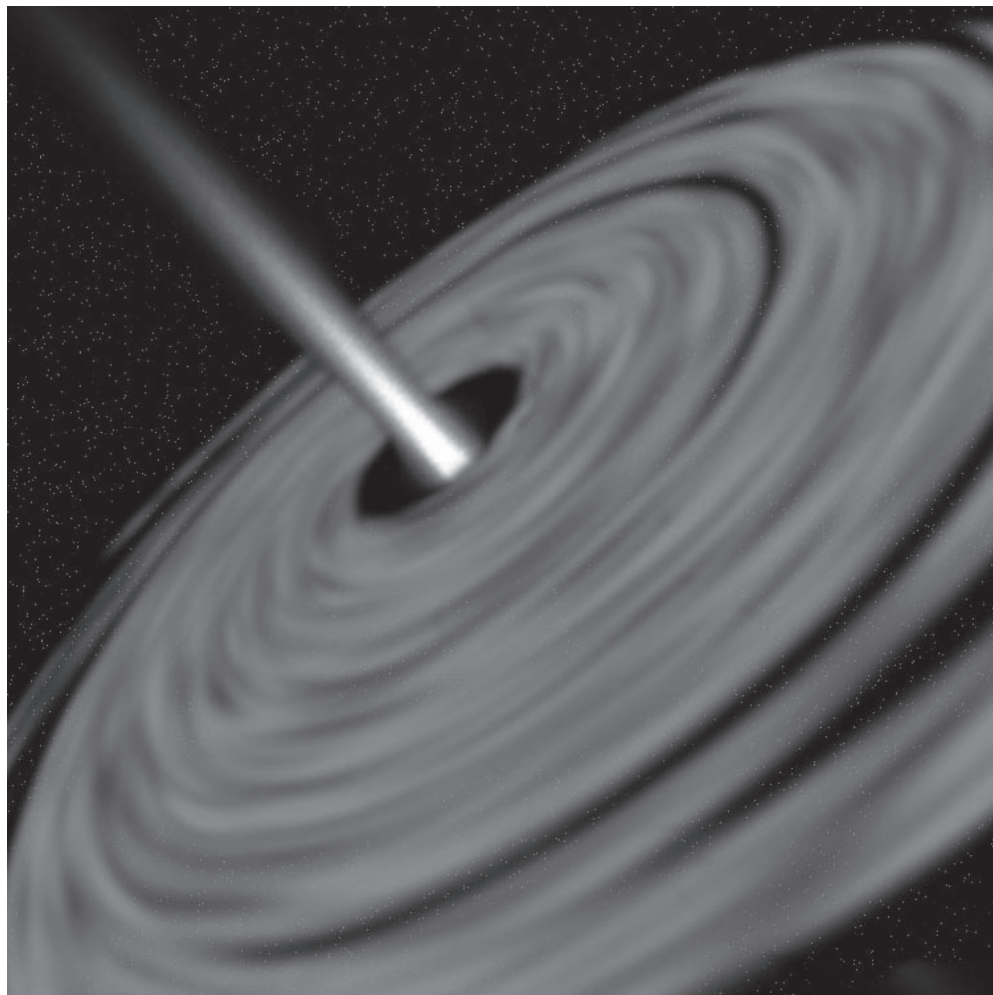
tako geodetskih podjetij kot geodetske uprave. Prvi droban korak je z vzpostavitvijo pravil o izdelavi geodetskih načrtov v letu 2004 že storjen, naredimo torej še naslednji nujen korak in se znebimo te velikanske črne luknje v učinkovitosti slovenske geodetske službe. S tem se bo postopek izvedbe geodetskih storitev bistveno poenostavil in skrajšal, nujna posledica pa bo vsekakor dvig kvalitete izvajanja storitev geodetskih podjetij, katerih odgovorni geodeti bodo za vsebinsko, upravno in tehnično pravilnost postopkov s svojim pečatom in podpisom dejansko v celoti odgovorni. Pečat in podpis odgovornega geodeta bosta šele s tem, ko bo »odgovornost« postala odgovornost, dobila svojo pravo veljavo in pomen.

Tehnološka posodobitev baz podatkov geodetske uprave in njihova dostopnost preko svetovnega spleta bosta pri tem odigrali pomembno vlogo. Geodetsko podjetje bo lahko pridobilo vse potrebne podatke za izvedbo geodetske storitve z neposrednim dostopom do podatkov v distribucijski bazi in »izrezom« potrebnih podatkov. Po izvedbi geodetske storitve na terenu bo izdelalo elaborat v predpisani analogni in digitalni vsebini, vključno z zaključno listino postopka oziroma odločbo. Geodetsko podjetje bo pred izdelavo odločbe z digitalno vsebino elaborata meritve izvedlo tudi poskusni vnos spremembe, s katerim bo opravljen tehnični preizkus pravilnosti vseh podatkov meritve. O uspešno opravljenem preizkusu bo programska oprema strežnika geodetske uprave izpisala standardni izpis preizkusa, ki bo osnova za pripravo zaključne listine oziroma odločbe, ki jo bo potrdil odgovorni geodet in jo bo geodetsko podjetje vročilo strankam v postopku. Po dokončnosti bo stranka oz. geodetsko podjetje s pooblastilom vložila listino v vpis geodetski upravi skupaj s predpisano analogno in digitalno vsebino elaborata meritve, katerega sestavni del bo tudi standardni izpis predhodnega preizkusa. Geodetska uprava bo izvedla vpis sprememb v evidenco zemljiškega katastra ali katastra stavb in o vpisu obvestila stranke.

Se vam mogoče zdi gornji opis postopka bližje utopiji kot resnični možnosti? Upam, da ne! V gornjem opisu so sicer glagoli zaenkrat zapisani v prihodnjem času, kdaj se bodo spremenili v sedanji čas, pa je odvisno le od nas samih! Sami za leto 2005 pripravljamo spremembe ZENDMPE, »nova« prostorska zakonodaja se še nerodno kobaca v plenicah, nova premoženjska oz. nepremičninska davčna zakonodaja pa se šele rojeva. Zdaj je torej idealen trenutek za izvedbo sprememb in geodetska služba bi ga morala izkoristiti. Boljšega trenutka zlepa ne bo!

Vprašanje št. 2 za skok čez naslednjo črno luknjo: In kaj bo potem počela geodetska uprava s svojimi kadri, ko ne bodo več pisali odločb?

Brez skrbi, novih nalog je že v sedanji zakonodaji dovolj, da ne govorimo o prihajajočih nalogah. Temeljito izboljšanje kvalitete podatkov zemljiškega katastra, celovita uskladitev podatkov z zemljiško knjigo, vzpostavitev avtomatske digitalne izmenjave podatkov z zemljiško knjigo, kataster stavb, trirazsežni kataster, kataster gospodarske javne infrastrukture, množično vrednotenje nepremičnin, evidenca prometa nepremičnin, prehod na evropski koordinatni sistem, uskladitev vseh nivojev nacionalnih geopodatkov z nastajajočimi evropskimi standardi v okviru iniciative evropske komisije INSPIRE, pravni režimi, upravljavci ... če naštejemo le tistih nekaj, ki najprej pridejo na misel. Skratka, če na geodetski upravi ne bomo sprostili svojih najboljših kadrov, ki sedaj na suho klepljejo odločbe, je logično, da bomo na teh vitalnih nalogah brez dvoma

odpovedali, saj nam država zaposlitve novih kadrov ne bo dovolila. Posledica tega bo, da bomo zaradi slabih podatkov in nedelujočih sistemov podatkov stalna tarča državnih organov, sistemskih uporabnikov, uradov EU, lastnikov, javnosti in geodetskih podjetij.

Če pa bomo odprli možnosti, da dobra geodetska podjetja v celoti prevzamejo storitvene vaje v svoje roke in bo geodetska uprava usmerila glavnino svojih potencialov v kvalitetne in ažurne geopodatke, v povezovanje trenutno še nepovezanih in razsutih sistemov podatkov v funkcionalno celoto in na tej podlagi začela razvijati in za primerno ceno tržiti vedno nove standardne geoprodukte, bo dela in zadovoljstva dovolj v vseh vejah geodetske službe, ki bodo partnersko nastopale navzven k našim dejanskim in potencialnim uporabnikom. Skratka, vsakdo med nami mora od sebe dati najboljše. Namesto čakanja na to, kaj bo geodetska uprava ali geodetska služba storila za nas, premislimo in udejanjimo to, kar lahko sami storimo za našo geodetsko službo. Postavimo si skupne cilje in to dovolj visoko, da jih bomo videli vsi, kot je lepo povedal

eden od mojih kolegov. Začnimo razmišljati konstruktivno, brez fig v žepih in brez kazanja s prstom na »one druge«.

Tako dobro, kot obvladamo fizični prostor mi, geodeti, ga ne obvlada nihče. To je dejstvo, ki se ga premalo ali pa sploh ne zavedamo. Naša stroka pa zmore bistveno več kot le zbiranje podatkov na bolj ali manj težke načine, izkoristiti moramo svoje znanje ter strokovne in poslovne sposobnosti, da bomo uporabnikom in vsej družbi te podatke in njihove kombinacije tudi razložili in jih spremenili v prave prostorsko locirane informacije. Pri tem ne smemo pozabiti, da je temeljni pogoj izrabe vsega našega potenciala v podatkih, v njihovi kvaliteti, natančnosti, ažurnosti, skladnosti in celovitosti! Tudi v bodoče pa se moramo odlikovati v tem, da probleme sproti zaznavamo in jih s skupnimi močmi znamo aktivno rešiti na strokoven, preprost in učinkovit način.

Le pomislite, v nekaj letih se bodo zemljiški kataster, kataster stavb in register prostorskih enot razvili v sistem trirazsežnega katastra nepremičnin. Iz dveh razsežnosti bomo nepreklicno preskočili v tri! To bo od nas zahtevalo velikanski miselni in tehnološki preskok, vendar bodo rezultati vredni vseh naporov. Iz (y, x) koordinat parcel in centroidov stavb bomo skočili v (y, x, z) koordinate delov stavb in njihovih centroidov vse do streh najvišjih stavb. Povezovanju podatkov iz ostalih državnih evidenc na ta osnovni trirazsežni geoskelet ne bo ne konca ne kraja. Prostorsko geolociranje v kombinaciji z mobilnimi komunikacijami, inteligentnimi transportnimi sistemi in satelitsko navigacijo ter ostalimi sistemi navigacije ... vse to in še mnogo več je naši stroki pisano na kožo. O marsičem od tega, kar bomo v prihodnje geodeti imeli možnost početi in ponuditi uporabnikom, pa se nam verjetno niti še ne svita.

Odkar sem pred več kot četrto stoletja prvič prišel v stik z geodezijo, me ta stroka iz dneva v dan in vedno znova navdušuje. Vendar stroka ni kar sama od sebe to, kar je. Stroka smo predvsem mi ljudje, ki delamo v njej, ter rezultati našega znanja in dela. Da je bilo v naši stroki tako tudi v daljni preteklosti, potrjuje stara slika iz leta 1616, h kateri sem pred desetimi leti v Geodetskem vestniku pripisal novoletno voščilo. Na tej sliki Geodet s svojim Znanjem in Strokovnostjo stoji na glavah Neumnosti in Brezbriznosti. Slika je sicer res stara skoraj 400 let, a nam je še danes lahko za moto, s katerim se lahko danes in v prihodnosti izognemo vsem dejanskim in potencialnim črnim luknjam slovenske geodezije!

Joc Triglav, univ. dipl. inž. geod.

Območna geodetska uprava Murska Sobota

Slomškova ulica 19

9000 Murska Sobota

E-pošta: joc.triglav@gov.si